

Koninklijke Heemkundekring Zonhoven vzw

SONUE 2022

NUMMER 1 - JANUARI

Beste heemkundevriendin, beste heemkundevriend

Eerst en vooral wensen wij jou voor 2022 het allerbeste toe:

- + goede gezondheid,
- + een gelukkig leven en
- + succes in al je ondernemingen.

Wij illustreren onze wensen met volgende zeer oude prent:

Jammer genoeg moeten wij je melden dat ons lokaal - nog maar eens - volledig op slot is voor allen (leden en bezoekers) wegens de coronamaatregelen en dat (voorlopig?) tot en met 28 januari 2022.

JANUARI

Wikipedia: Très riches heures du Duc DeBerry

Januari (ook wel eens genoemd: *louwmaand*, *ijsmaand*, *wolfsmaand*, *hardmaand*) is de eerste maand van het jaar in de gregoriaanse kalender. Januari heeft 31 dagen.

De maand is vernoemd naar **Janus**, de Romeinse god van het begin en het einde.

Januari en februari zijn de laatste twee maanden die aan de kalender werden toegevoegd, aangezien de Romeinen de winter als een maandloze periode zagen.

Janus (Latijn: *Ianus*) is een van de oudste van de Romeinse goden.

In de Romeinse mythologie was Janus de god van het begin en het einde, van het openen en het sluiten. De deur (Lat. *ianua*) droeg daarom zijn naam. Daarom draagt ook de maand januari zijn naam en werd hij ook aanroepen bij het begin van het zaai- en oogstseizoen, en bij huwelijken en geboortes.

Op de eerste dag van januari vermeed men alles wat een kwade betekenis kon hebben voor de toekomst. Bovendien gaven de mensen elkaar op die dag kleine geschenken om de vriendschappelijke verhouding te bevestigen.

Denkt u maar aan de nieuwjaarsbrief met goede wensen die wij in onze jeugd voorlezen en de 'cent' die wij (meestal) als gevolg daarvan kregen.

Hieronder een voorbeeld.

¹ Door Fubar Obfusco - Foto taken himself, upload to English wikipedia by Fubar Obfusco, Publiek domein, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=177247>

Liefste Ouders,

Zoals ieder jaar heb ik met verlangen uitgezien naar deze nieuwjaarsdag.

In de oudste versie van Romeinse kalender, die tien maanden telde, kwamen de maanden januari en februari dus nog niet voor.

Het jaar begon met maart. December was de laatste maand van het jaar en deze maand werd gevolgd door een periode die geen eigen naam had.

In de zevende eeuw voor Christus werden aan de twee nieuwe maanden de namen januari en februari gegeven. Dit zou volgens de overlevering zijn gebeurd tijdens de regering van koning Numa Pompilius². Later werd januari de eerste maand van het jaar en februari de tweede. De schrikkelidag bleef hierbij ten bate van de tweede maand.

Data - feesten

- Nieuwjaar - 1 januari
- Driekoningen - 6 januari
- Martin Luther Kingdag - Amerikaanse feestdag, 3de maandag in januari

Januari is op het noordelijk halfrond de tweede maand van de meteorologische winter en meestal de koudste maand.

Op het zuidelijk halfrond is januari de tweede maand van de meteorologische zomer. Dit is over het algemeen de warmste tijd van het bv. in Australië, Zuid-Afrika.

UITERST BELANGRIJKE DATUM!!!

24 APRIL 2022

² Numa Pompilius was - volgens de legenden - de tweede van de zeven koningen van Rome (716 - 673 v.Chr.) die regeerden voordat Rome rond 509 v.Chr. werd uitgeroepen tot republiek.

Thema: SCHOOL

DE ERFGOEDDAG MAAKT SCHOOL!

Voor de ERFGOEDDAG EDITIE 2022 voorzien wij een tentoonstelling van een **volledige maand**.

De officiële opening vindt plaats op zondag, 10 april 2022 om 14 uur. Jullie zijn natuurlijk allemaal zeer hartelijk uitgenodigd. De tentoonstelling zal te bezichtigen zijn tot en met zondag 8 mei 2022, 17 uur.

Voorbeeld schoolplaat:

Welk sprookje zou deze plaat nu kunnen voorstellen?

Op zondag 24 april 2022 duikt gans de culturele erfgoedsector in dat rijke schoolleven en schoolverleden.

- *Waarin verschilde de school van toen met die van nu wat betreft:*
 - ✚ de inrichting, de gebruiksvoorwerpen (banken, borden, lei, griffel, pen, inkt);
 - ✚ het lesmateriaal (de handboeken, schriften, platen met afbeeldingen);
- *Hoe sterk verschilt de leerstof en de manier waarop die gegeven werd met die van ons, onze ouders, grootouders?*

Op dit soort vragen proberen wij het publiek een antwoord te geven tijdens onze tentoonstelling van **ERFGOEDDAG 2022**.

Uiteraard nodigen wij naar aanleiding van dit thema iedereen en vooral alle leerlingen, leerkrachten en directies van het basis- en secundair onderwijs in Zonhoven vriendelijk uit om gedurende de periode *vrijdag 8 april tot en met zondag 8 mei 2022*, een kijkje te nemen op onze tentoonstelling.

De officiële opening van onze tentoonstelling in het *Cultureel Centrum Tentakel* vindt plaats op **zondag, 10 april 2022 om 14 uur**.
Jij bent alvast bijzonder hartelijk uitgenodigd.

De volgende oproep naar jou toe geldt nog steeds!!!

HULP GEVRAAGD!

Alles wat maar iets te maken heeft met schoolleven van jezelf, je ouders, je grootouders is meer dan welkom.

Enkele voorbeelden:

- een oude schoolbank;
- lesmateriaal;
- handboeken;
- schoolgerief;
- wandplaten over geschiedenis, aardrijkskunde, godsdienst; wiskunde, wetenschappen, enz.;
- puntenkaarten;
- oude klasfoto's of foto's van schooluitstappen (liefst met namen op de juiste plaats); enz.

Je kan de materialen bezorgen in de **Tentakel** en natuurlijk (liefst !) bij de **KHZ vzw (oud-gemeentehuis)** of **na een telefoontje** (0473 28 30 17) halen wij ze gewoon even bij jou aan huis af.

Alles wordt genoteerd en indien gewenst na de tentoonstelling terugbezorgd.

De KHZ vzw is je uiterst dankbaar voor elke bijdrage, hoe klein ook.

En tenslotte een portie lectuur voor de koude, vervelende winteravonden.

Ditmaal wordt het een verslag over de laatste oorlogsmaanden en het Ardennenoffensief door Jean Bya. Hij heeft het grootste deel van het verslag geput uit de memoires van **zijn vader, Louis Bya (die het allemaal van nabij meemaakte)** en er een interessant geheel van gemaakt.

HITLERS LAATSTE HOOP VERVLIEGT BIJ BASTOGNE

Voorwoord

Aan de hand van geschreven memoires van mijn vader, zijn vertellingen hierover en de nodige opgezochte documentatie (Historia, WikiPedia, Boeken over WOII) heb ik deze artikels geschreven. Ze bevatten informatie en verhalen uit de periode van de “Slag van de Ardennen” waar mijn vader toen ambulancier was bij de Red Cross (het Rode Kruis) in Alleur bij ANS (Luik). Dit veldhospitaal werd door de Amerikanen gebruikt als 1^e verzorgingspunt van de gekwetste solden uit de frontlinie in de Ardennen.

HISTORISCH FEIT

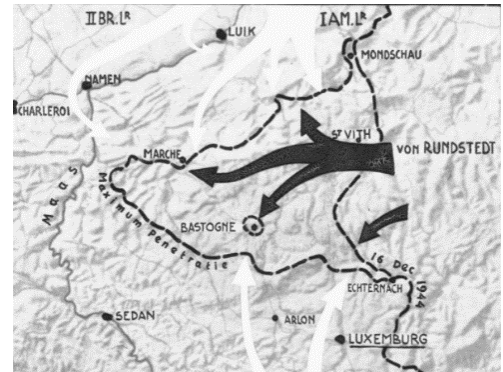

In de winter van 1944-1945 staan legers klaar om nazi-Duitsland in te vallen. Hitler kan één laatste tegenaanval doen, die hij richt op de geallieerde in het westen. Hij wil vrede afdwingen met het Ardennenoffensief.

In december 1944 stort Hitler zijn beste troepen in het Ardennenoffensief. De elitesoldaten moeten de

kansen keren en de geallieerden op de knieën dwingen. Bij het knooppunt Bastogne graaft een Amerikaanse divisie van verkleumde paratroepen zich in om het laatste offensief van nazi-Duitsland te dwarsbomen.

- ✓ **Geallieerden zagen geen gevaar**
 - Voorafgaand aan het Duitse offensief in de Ardennen waarschuwden Amerikaanse troepen dat ze veel activiteit bespeurden achter de vijandelijke linies.
 - Het werd doorgegeven aan de hoogste generaals, maar die reageerden niet, want het paste niet in het beeld dat ze van de situatie hadden.

- ✓ **Radio zwijgt over offensief**
 - De geallieerden hadden de Duitse codes gekraakt en volgden in 1944 de verslaglegging van de vijand via de radio. Uit geen enkel bericht bleek dat er een offensief aankwam. Dat kwam doordat de Duitse eenheden de aanval onder geen beding mochten noemen in de radiocommunicatie.
 - In het Duits heette het offensief overigens ‘Wacht am Rhein’, om de vijand te doen geloven dat het om de verdediging van de Rijn zou gaan.
- ✓ **Duitsers werden onderschat**

Eind 1944 had het Duitse leger geen kracht meer voor offensieven, dachten de inlichtingendiensten van de geallieerden. “Laat ze maar komen” barstte een Amerikaanse generaal uit toen hij de geruchten over de Duitse aanval hoorde. Hij dacht de vijand tot weinig meer in staat was maar 1400 Duitse tanks vielen op 16 december 1944 de Amerikanen aan.

DE STRIJD OM BASTOGNE TOT HET BITTERE EINDE

Hitler had verloren, dat wist iedereen in het Amerikaanse leger. De zwaar op de proef gestelde soldaten vroegen zich nu alleen nog af hoe ze heelhuids door de laatste oorlogsmaanden konden komen. De troepen bereidden zich voor op een koude, maar kalme kerst in de bossen van de Ardennen, tot er plotseling een aanval kwam van de Duitse troepen. Op 15 december 1944 braken Duitse pantserdivisies door de sterk versnipperde troepenmacht die de Amerikaanse frontlinie vormde. Eenheid na eenheid werd door de tanks weggevaagd, terwijl de vliegtuigen van de geallieerden werkloos aan de grond stonden omdat ze wegens slecht zicht niet konden opstijgen en daardoor niets konden doen.

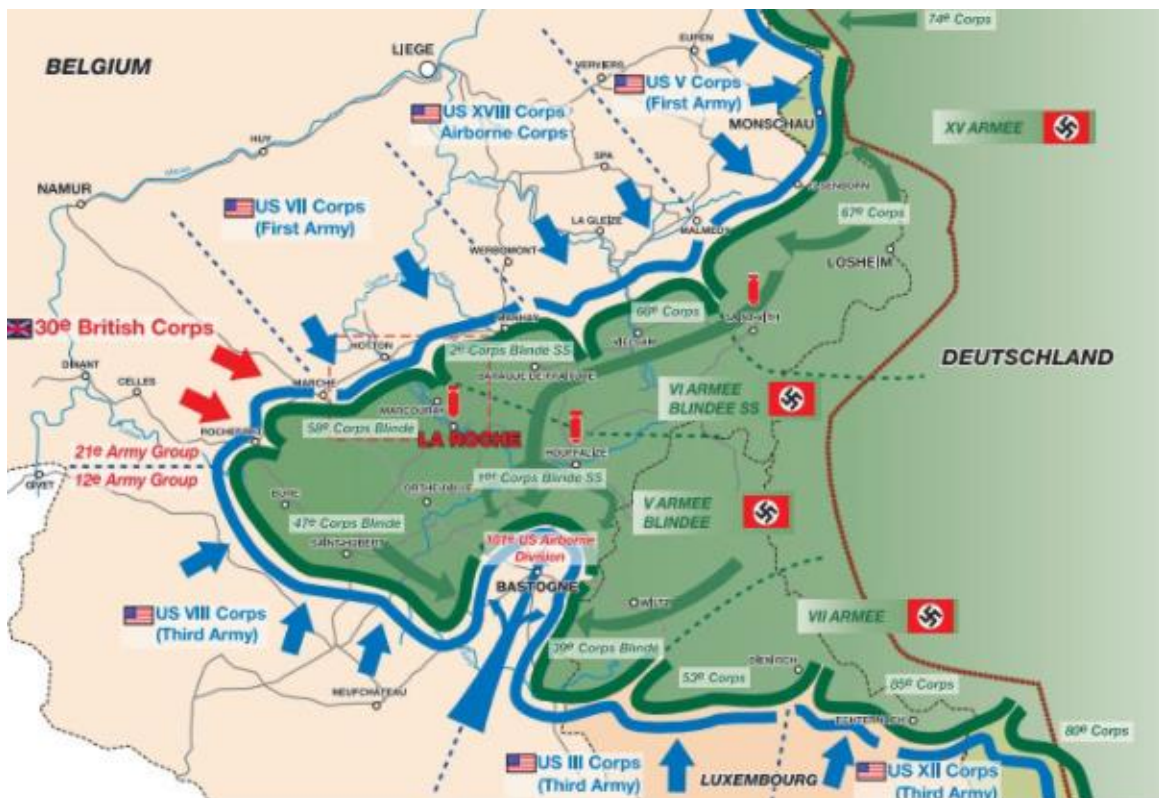
Wanhopig trachtten de Amerikanen tijd te winnen, en daarom moesten alle soldaten aan het front vooral standhouden. Ondertussen werden achter het front alle troepen teruggetrokken om de Duitse vloedgolf te kunnen bestrijden.

De stafofficieren kregen al snel de 100^e Luchtlandingsdivisie in het oog, zo een man of 12.000 die hun wonden likten na een half jaar op het slagveld. De zogeheten Schreeuwende Adelaars – genoemd naar het schouderembleem op hun uniform – waren op D-day aan hun parachutes neergedaald en hadden de zomer doorgebracht met zware man- tot manglevechten met de Duitsers.

In het najaar opereerde de divisies tot eind november 1944, deels in Nederland (Eindhoven, Arnhem, Venlo, ...). Ze kregen hun wel verdiende rust, en vele van hen waren op verlof in Parijs toen de tanks op 18 december bij hun kamp arriveerden. De volgende dag werden de paratroepen voor dag en dauw gedropt in de Ardennen.

De divisie moest stellingen betrekken rond de provinciestad Bastogne, waar strategisch belangrijke wegen elkaar kruisten. Hier moesten ze tot elke prijs standhouden tot de versterkingen de Duitsers konden teruggedrijven. Ze moesten ervoor zorgen dat ze niet omsingeld werden, maar dat zou onmogelijk blijken om de stellingen bij de stad te behouden.

BASTOGNE ZIT VOL BURGERS

De eerste paratroepers trokken in de vroege ochtenduren van 19 december door Bastogne en groeven zich in de bossen en velden ten oosten van de stad. Burgers waren vroeg uit bed gestapt om voedsel en warme drank aan de troepen uit te delen en bereidden zich erop voor dat hun stad door de Duitsers bezet kon worden.

Intussen fietste een stoet mannen de stad uit naar het westen. Sommige waren van het Belgische verzet, en als de Duitsers zouden terugkeren, zouden zij in een kamp belanden. Andere gingen ervandoor uit angst dwangarbeid te moeten verrichten in Duitsland. Maar de meesten lieten hun vluchtkans voorbijgaan toen de wegen nog open waren. Toen de 3000 burgers uit Bastogne doorhadden wat er aan de

hand was, sleepten ze matrassen en voedsel naar de kelders.

De Amerikanen wisten niet zeker of ze de Duitsers wel uit Bastogne konden houden. Het hoofd van de 101^e Divisie, generaal Anthony McAuliffe, vestigde zijn hoofdkwartier in een oude kazerne maar liet het hoofdgebouw links liggen. Daar zouden de Duitsers hen en zijn staf makkelijk kunnen vinden als ze de stad binnendrongen, dus de generaal koos een bescheiden bijgebouw. Een zwaarbewapend pantservoertuig hield buiten de wacht, klaar om de Duitse tanks er flink van langs te geven.

SCHOPPEN MOETEN DUITSERS STOPPEN

Terwijl de divisiestaf de kaarten ophingen in Bastogne, waren de troepen op weg naar hun stellingen in de omliggende bossen en velden. Een kapitein van een luchtlandingsbataljon had een sector ten oosten van de stad gekregen. Links van circa 600 bevonden zich Amerikaanse troepen, maar rechts zat er een gapend gat in de frontlinie. Het bataljon is op de verkeerde plek dacht de kapitein, die een man naar het hoofdkwartier stuurden om opheldering te krijgen. Maar deze kwam terug met het bericht dat de eenheid wel degelijk op de juiste plek plaats had genomen. Hij moest maar zelf zien hoe hij zou voorkomen dat de Duitsers doorstootten naar de bres en de stellingen zouden oprollen. Soldaten staken schoppen in de harde wintergrond om loopgraven te maken waar ze de komende weken in zouden verblijven. Het werk was zwaar, maar de angst dreef de soldaten voort. Op een paar kilometer hoorden ze de gevechtsgeluiden van de Amerikaanse eenheden die op een zelfmoordmissie waren om de Duitsers te vertragen.

De voorposten werden opgeofferd, waardoor de luchtlandingstroepen een hele dag hadden om hun stellingen in te nemen. Op slechts één plek probeerden de Duitsers Bastogne op 19 december binnen te dringen, maar ze werden direct beschoten door Amerikaanse geschut batterijen die tegelijkertijd met de luchtlandingstroepen in de stad waren aangekomen. Bij de beschieting werden echter veel granaten gebruikt, waar dus snel een tekort aan ontstond.

LINIE IS EEN GATENKAAS

In de vroege ochtend van 20 december wisten de luchtlandingstroepen rond Bastogne dat ze omsingeld werden. Maar het was de Amerikanen nog niet duidelijk waar in het bosrijke landschap zich vijandelijke troepen bevonden. Een kapitein zat in het bos met twee gewone soldaten toen hij een Duitser in het oog kreeg. De man hield halt, liet zijn broek zakken en ging op zij hurken zitten. De Amerikanen bleven stokstijf staan tot de Duitser zijn behoefte had gedaan. Vervolgens riep de kapitein in zijn beste schoolduits: “ Hier komen”. De Duitse soldaat gaf zich over maar de kapitein was woedend. Een vijand was dwars door de Amerikaanse linies gewandeld langs het hoofdkwartier van een compagnie naar de commandopost van het bataljon. Daaruit bleek hoe zwak de stellingen van zijn mannen waren. De Amerikanen zelf konden zichzelf ook moeilijk oriënteren.

BESTE SOLDATEN ZIJN WEG

Dezelfde dag probeerden Duitse tanks en soldaten Bastogne binnen te dringen via een bliksemaanval. Ook deze werd door de Amerikanen afgeslagen. In de loop van de dag waren er maar uitvallen vanuit het oosten. De Amerikaanse troepen wisten hun stellingen te behouden met behulp van reservetanks en vooral van de artillerie. Kanonnen stuurden een dodelijk spervuur naar de wagen waarover de Duitse manschappen oprukten, en bij zonsondergang was de meeste druk van de Duitsers eraf. De Duitsers wilden niet nog meer tijd en troepen verspillen aan het bestormen van Bastogne. Zij omsingelden de stad terwijl een hoofdmacht westwaarts ging.

Deze strategische keuze redde de 101^e Divisie vermoedelijk van de ondergang want hun granaten waren nu wel zo'n beetje op. Indien er nog een geconcentreerde aanval op Bastogne was geweest dan waren ze zeker verslagen en hadden de Duitsers de stad ingenomen.

De tanks werden verruild voor sneeuwbuien.

Op 21 december was het zicht maar een paar meter, terwijl een dikke, witte deken

op de bossen van de Ardennen neerdaalde. De strijd werd echter niet gestaakt. Omdat de generaal McAuliffe wilde weten waar de Duitse stellingen werden opgezet, stuurde hij patrouilles op verkenning, die moesten terugkeren met gevangenen. In het bataljon stonden zo'n 40 man klaar om op te rukken. De eenheid was niet meer het getrainde team dat een half jaar eerder geland was in Normandië. De helft van de soldaten was er nog maar korte tijd bij en dat gold ook voor de luitenant van de eenheid. (nog een broekie). Hij stond dan ook met zijn mond vol tanden toen de sergeants vroegen naar zijn plan. "Je merkt wel wat we gaan doen als we bij de bommen komen", antwoordde de officier. De sergeants vreesde het ergste toen de eenheid kort daarop door de sneeuw op weg ging. Ze verloren al meteen het contact met elkaar en met de verkenners. Blind stapte ze door de sneeuwbuien, totdat een mitrailleursalvo plotseling twee man van het leven beroofde. Er brak een hevig vuurgevecht uit. De sergeants riepen om bevelen van de leider van de eenheid, maar die was in geen velden of wegen te bespeuren. Dus gaven ze hun mannen zelf maar het bevel om de aftocht te blazen. De patrouille keerde terug zonder gevangenen en in de bittere kou begon een uitputtende stellingenoorlog.

DE WINTER KENT GEEN GENADE

In de voorste linies zaten de Amerikanen dag en nacht in loopgraven van 180 bij 60 centimeter. In die beperkte ruimte lagen twee man als haringen in een ton. Maar als ze sliepen, konden ze elkaar tenminste wat warmte geven.

Toch hadden de paratroepers het constant koud zonder wintergoed. Dat was er niet toen ze zich van hun kamp naar Bastogne haasten. En open vuur was verboden aan de frontlinie. Dus zij konden zich niet opwarmen of een blikje voedsel opwarmen.

Sommige soldaten probeerden niet meer te slapen, want elke nacht was kouder dan de vorige.

Naast de kou kampten de soldaten continu met angst. Om de zoveel tijd gingen Duitse kanonnen af en als er granaten tussen de bomen

ontploften, boden de loopgraven niet bijster veel beschutting. De regen van metaal- en houtsplinters bleef levens opeisen.

Na een paar dagen van belegering was de Amerikaanse munitie vrijwel op en de laatste granaten werden bewaard voor als de Duitsers doorbraken. De voorraad van kogels voor geweren en mitrailleurs slonk ook zienderogen.

Zolang het weer niet beter werd door de zware bewolking en sneeuwval, konden vliegtuigen geen voorraden droppen.

DE KERST IS GEEN FEEST

Na de eerste gevechten bij Bastogne hielden de Duitse belegeraars de druk op de ketel; Sluipschutters lagen op de loer, klaar om elke Amerikaan die even over de rand van zijn loopgraaf keek een kogel door het hoofd te schieten. Duitse patrouilles drongen intussen door de gaten in de verdediging heen, en de paratroepen moesten uit diverse eenheden bij elkaar geraapt worden om de indringers te verdrijven. Iedere dag waren er kleine aanvallen langs de hele linie, maar op 23 december werden ze 's middags heviger. Duitse soldaten en tanks vielen ten zuiden van Bastogne de Amerikaanse verdedigingsring aan, waarbij diverse stellingen bezweken.

De aanval ging na zonsondergang verder, maar in het donker konden de Amerikanen makkelijker dicht bij de Duitse tanks komen en ze vernietigen met hun bazooka's. Bovendien stelden ze een bevrijdingsmacht samen door een ander gebied op te geven en daarbij de frontlinie korter te maken.

Anthony McAuliffe

Bij het aanbreken van 24 december was Bastogne nog in Amerikaanse handen. De huizen lagen vol gewonde soldaten, die van overbelaste artsen en Belgische burgers alleen wat eerste hulp konden verwachten. De medicijnen waren wel zo' n beetje op, en om de pijn te verzachten kregen de gewonden wat sterkedrank.

Een Duitse bom trof een gebouw waar 20 Amerikaanse patiënten en een Belgische verpleegster opslag om het leven kwamen. Wegens de explosies had generaal McAuliffe zijn hoofdkwartier naar een kelder verplaatst. Hier wisten de koks iets te bereiden dat deed denken aan een kerstmaal met kalkoen. Eerder die dag had hij de troepen via een bericht laten weten dat de eer om Bastogne te verdedigen tot hun laatste snik hun kerstcadeau aan elkaar was.

** Op 22 december eiste een Duitse delegatie dat de Amerikanen zich zouden overgeven. McAuliffe, die zeker wist dat de overwinning nabij was, verkreukelde de brief, waarbij hij "Aw - Nuts!" zei. (Zelf zou McAuliffe later zeggen dat hij "Shit" had gezegd.) Zijn officieren besloten dit op schrift te stellen en zo bracht kolonel Joseph Harper de Duitsers een brief die luidde:

Aan de Duitse commandant

NUTS!

De Amerikaanse commandant

De Duitsers begrepen dat niet en vroegen Harper een mondelinge toelichting. Die luidde: "Loop naar de hel!"

EINDELIJK ARRIVEERT ER HULP

Al was de kerstavond een bittere ervaring het ergste deel van de slag om Bastogne was achter de rug. De lucht klaarde op en de geallieerde bommenwerpers storten zich op de Duitse stellingen rond de stad. Tegelijkertijd regende het voorraden voor de paratroepen, zodat de 101^e Divisie het nog een paar dagen uit kon zingen. Bastogne was daardoor op 26 december nog steeds in Amerikaanse handen, toen de bevrijders onder de beroemde tankgeneraal Patton arriveerden. Aanvankelijk wisten ze slechts een smalle corridor vanuit het zuiden de stad in te forceren. Vrachtwagens brachten voorraden aan en de gewonden werden eindelijk geëvacueerd naar het legerhospitaal, o.a. het veldhospitaal in Alleur.

Intussen was Hitlers grote offensief door de Ardennen gestopt. In Bastogne hadden de luchtlandingstroepen een wegversperring opgeworpen waardoor de Duitse pantserstroepen in het westen niet meer bevoorrad werden. Pas op 17 januari 1945 mocht de 101^e Divisie de frontlinie eindelijk verlaten en werden na een korte rust ingezet in het bevrijden van de concentratiekampen in het zuidoosten van Duitsland.

ZWARTE SOLDATEN DEDEN HET VUILE WERK

Kort voordat Bastogne omsingeld werd door de Duitsers, bereikte een vreemde eenheid de stad. Het 969^e Artilleriebataljon was anders dan alle andere Amerikaanse gevechtstroepen: het waren allemaal Afro-Amerikanen.

In de Tweede Wereldoorlog was het Amerikaans leger verdeeld naar ras en de Afro-Amerikanen moesten veel vuil werk doen achter het front. Doden begraven, koken en vrachtwagens besturen. Volgens een leger rapport moesten zwarten niet vechten omdat ze onverantwoordelijk, immoreel en leugenachtig waren. Maar onder zware politieke druk gingen er in 1944 toch Afro-Amerikaanse

gevechtseenheden naar het front. Na het legerracisme kregen de zwarte artilleristen ook de nazihaat over zich heen en de winter van 1944. SS-soldaten martelden een gevangengenomen groep dood.

De rassenscheiding in het Amerikaans leger eindigde in 1948.

CHRONOLOGISCHE VOLGORDE VAN DE STRIJD OM BASTOGNE

1. De Duitsers worden opgehouden

- 18 december 1944
- Duitse divisies naderen Bastogne vanuit het oosten. De Amerikaanse soldaten en tanks gaan op zelfmoordmissie om de wegen te blokkeren, terwijl de 101^e Divisie zich rond de stad ingraaft.

2. Paratroepers rukken op 1944

- 19 december in de ochtend
- Lichtgewapende paratroepers arriveren in Bastogne en vormen een verdedigingsring rond de stad. De Duitsers doen dezelfde dag al een eerste poging om door te breken.

3. Hospitaal is verloren

- 19 december 1944, avond
- Een Amerikaans veldhospitaal wordt veroverd door de oprukkende Duitsers bij Bastogne. Gewonden kunnen niet worden geëvacueerd en de weinige artsen hebben geen medicijnen.

4. De ring sluit zich

- 20 december 1944
- Duitse troepen komen bijeen bij Bastogne en de Amerikanen staan aan alle kanten onder druk.

5. Kanonnen worden gered

- 21-23 december 1944
- De Duitsers bestoken continu het gebied met de Amerikaanse artillerie. Troepen van elders in de omgeving moeten te hulp schieten.

6. De ring wordt kleiner

- a. 23 december 1944
- b. De parachutistendivisie kan de hele linie niet meer verdedigen. Een gebied wordt opgegeven om het front te bekorten

7. Het ontzet is nabij

- a. 26 december 1944
- b. Patons tanktroepen 12th Army Group openen vanuit het zuiden een corridor naar Bastogne. Al gaan de Duitse aanvallen in januari door, de Amerikanen zijn in het voordeel

INTERVENTIE DOOR MONTGOMERY

'Monty' meende dat de Amerikanen er een puinhoop van hadden gemaakt zodat hij dringend moest ingrijpen

De Britse veldmaarschalk Montgomery zag het potentiële gevaar van het vacuüm tussen de Maas en de Belgische hoofdstad en bracht op eigen initiatief in hoog tempo het Britse XXXe Korps naar dit gebied over. Dat omvatte onder andere twee van zijn meest geharde en ervaren divisies, de 53rd Welsh en de 51st Highlanders. Vanaf dat moment hadden ook de Britten een (klein) aandeel in de Slag om de Ardennen. Nu de Duitsers het Ardennengebied in tweeën hadden gesneden, was het voor Bradley, die zijn hoofdkwartier in de stad Luxemburg had, erg lastig geworden om geregeld contact te houden met het hoofdkwartier van het Eerste Leger dat tot achter Luik was teruggetrokken en in een staat van totale verwarring was geraakt.

Mede om deze reden onthief Eisenhower in de avond van 19 december Bradley van het commando over de geallieerde strijdkrachten ten noorden van de Duitse wig. Hij plaatste de troepen onder bevel van Montgomery. Op dat moment waren de Amerikanen er nog steeds niet in geslaagd in het centrale deel van de Ardennen een hecht front te vormen. Ze konden zich slechts beperken tot lokale gevechten.

BRADLEY

Hoewel de Amerikanen redelijk standhielden in het noorden en in het zuiden, kwam dit vooral door moed en vechtlust. De verdediging verliep ongecoördineerd en chaotisch.

Montgomery bracht daar onmiddellijk verandering in toen hij op 20 december het commando overnam. Hij had zich vanaf het begin van het Duitse offensief voortdurend op de hoogte laten houden van de situatie aan het Amerikaanse front door een aantal verbindingsofficieren die hij dagelijks naar de verschillende Amerikaanse commandoposten zond en die hem iedere avond uitvoerig rapport uitbrachten.

Toen hij op 20 december het hoofdkwartier van generaal Courtney Hodges binnenstapte, de commandant van het Eerste Leger, was hij beter geïnformeerd dan de Amerikaanse generaal zelf, die ten prooi was gevallen aan een zenuwinzinking. Montgomery had intussen ook een goed inzicht in de Duitse plannen dankzij het werk van de Britse inlichtingendienst. Zo wist hij dat het 6e Pantserleger de Maas tussen Luik en Namen wilde oversteken en de Amerikanen konden daarom een sterke aanval verwachten ten noordwesten van Houffalize.

De geallieerden moesten volgens Montgomery zo snel mogelijk een sterk en hecht front vormen tussen Marche-en-Famenne en Stavelot. Hodges had echter geen reservetroepen meer, waardoor hij troepen uit de voorste linie zou moeten terugtrekken om een goed front te kunnen vormen. Zo zou de frontlijn verkort en versterkt worden en zouden divisies vrijkomen voor eventuele tegenaanvallen.

Hodges protesteerde echter en Montgomery drong voorlopig niet aan, beseffend dat de Amerikaanse soldaat anders tegen een 'tactische terugtocht' aankeek dan een Brit. Hodges overwoog de 82e Luchtlandingsdivisie Sankt Vith in te sturen wat Montgomery een dwaas plan vond. Toen de situatie voor de bezetters van het ver vooruitgeschoven 'hoefijzer' van Sankt Vith onhoudbaar werd en de commandant Robert Hasbrouck door Hodges van zijn bevel werd ontheven omdat hij wilde terugtrekken, greep Montgomery in. Hasbrouck werd in zijn commando hersteld en zijn troepen trokken terug. Sankt Vith werd daarop zwaar gebombardeerd door de geallieerden.

DE NAAM:

van 'FALL WEIHNACHTSROSE' tot

'BATTLE OF THE BULGE'

Oorspronkelijk zou de aanval "*Fall Weihnachtsrose*" heten. Later liet Adolf Hitler de naam wijzigen in "*Unternehmen Wacht am Rhein*". De oorspronkelijke naam was gebaseerd op het feit dat de aanval rond Kerst zou plaatsvinden. De nieuwe naam was bedoeld als misleiding omdat een defensieve opstelling gesuggereerd werd. De naam zou na de oorlog niet populair worden en is zelden gebruikt om het offensief aan te duiden, ook omdat Hitler twee dagen voor het offensief kwam met nog een nieuwe aanduiding: "*Herbstnebel*".

Al tijdens de eindfase van de strijd kwam de westerse pers met de aanduiding "*Battle of the Bulge*". Dat verwees dan naar de saillant of frontboog die als een "uitstulping" werd gezien.

In Duitsland sprak men na de oorlog van "*Ardennenoffensive*" en in Nederland nam men dit over als "Ardennenoffensief". In het Frans werd het "*La bataille des Ardennes*", de "Slag om de Ardennen".